

РЫМСКА-КАТАЛІЦКІЯ ЖАНОЧЫЯ МАНАСКІЯ СУПОЛЬНАСЦІ Ў ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ Ў 1921–1939 гг.: ГІСТАРЫЯГРАФІЯ ПЫТАННЯ

Аўсейчык Юлія Аляксандраўна,

Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт (г. Наваполацк, Беларусь)

У артыкуле разгледжана гістарыяграфія гісторыі рымска-каталіцкіх жаночых манаскіх супольнасцей. Прааналізавана як айчыныя, так і замежныя (польскія) даследаванні.

Асаблівасцю рымска-каталіцкай царквы з'яўляецца вялікая колькасць разнастайных мужскіх і жаночых ордэнаў, кангрэгацый і супольнасцей. Перыяд 1920–30-х гг., калі значная тэрыторыя Беларусі з'яўлялася часткай Польшчы, быў даволі спрыяльны для стварэння і рэлакацыі жаночых манаскіх рымска-каталіцкіх супольнасцей.

Нягледзячы на значную ролю жаночых манаскіх супольнасцей у місіянерскай і адукацыйнай дзейнасці на беларускіх землях, у навуковых працах, што выйшлі ў Беларусі, амаль не сустракаецца ніякіх звестак пра іх. Адзіным энцыклапедычным даведнікам па дадзенай праблематыцы з'яўляецца “Рэлігія і царква на Беларусі” [4], які ўтрымлівае невялікія звесткі пра жаночыя каталіцкія манаскія супольнасці. Што датычыцца прац манаграфічнага характару, то яныносяць абагульняючы характар і матэрыялаў па дадзенай тэме амаль не ўтрымліваюць. Варта адзначыць, што найбольш увагі праблемам дзейнасці жаночым манаскім супольнасцям ўдзяляе Э.С. Ярмусік [5].

На тэрыторыі Беларусі былі заснаваны дзве супольнасці: сясцёр эўхарыстак і сясцёр місіянерак. Менавіта таму гэтыя дзве супольнасці з'яўляюцца найбольш цікавымі для нашага вывучэння.

Першым аўтарам, якія пакінуў звесткі пра сяцёр місіянерак, была сама заснавальніца супольнасці Баляслава Лямэнт. Яна стварыла канстытуцыю супольнасці, напісала шмат малітваў, сцэнарыяў для калядных пастановак, пакінула багатую карэспандэнцыю. Самай вядомай і фундаментальнай працай, якая асвятляе дзейнасць Супольнасці Сяцёр Місіянерак з'яўляецца яе кніга “Каб любіць цябе ўсё мацней” (“Вут сіę kochała coraz goręcej”) [11].

У розныя часы гісторыя дзейнасці Сяцёр Місіянерак закраналася польскімі даследчыкамі Іахімам Раманам Барам[7;8], Адрыянай Гранкевіч [10], Даротай Душык [9], Ядзвігай Стабінскай [14], і інш.

Адным з найбольш вядомых польскіх даследчыкаў па гісторыі супольнасці з'яўляецца папаяк, айцец-капуцын Іахім Роман Бар. Даследаванню супольнасці аўтар прысвяціў працу “Супольнасць Сяцёр Місіянерак Святой Сямі” (“Zgromadzenie Sióstr Misjanerek Świętej Rodziny”) [8]. Пад яго рэдакцыяй таксама выйшаў зборнік “Выбраныя лісты Баляславы Лямэнт. Супольнасць Сяцёр Місіянерак Святой Сямі” (“Wybor pism Bolesławy Lament. Zgromadzenie Sióstr Misjanerek Świętej Rodziny”) [7]. Акрамя саміх лістоў, даследчык у гэтым выданні змяшчае і кароткую гісторыю супольнасці.

Развіццё і ўтварэнне Супольнасці Сяцёр Місіянерак даследавала таксама Адрыяна Гранкевіч. Вынікам яе даследаванняў сталі працы, сярод якіх – “Жыццё і дзейнасць Баляславы Лямэнт (1862–1946), “Заснавальніцы Супольнасці Сяцёр Місіянерак св. Сямі” (“Życie i działalność Bolesławy Marii Lament (1862–1946). Założycielki Zgromadzenie Sióstr Misjanerek sw. Rodziny”) [10].

Жыццё і дзейнасць заснавальніцы супольнасці Баляславы Лямэнт адлюстраваны ў працы Д. Душык “Дарога да паяднання” (“Droga ku jedności”) [9]. Біяграфіі заснавальніцы супольнасці місіянерак прысвечана таксама праца Я. Стабінскай “Шукаць і збаўляць” (“Skucać i zbawiać. Posłannictwo Bolesławy Lament”) [14].

Першым, хто займаўся вывучэннем супольнасці эўхарыстак, быў іх заснавальнік віленскі біскуп Юрый Матулевіч. Ён стварыў канстытуцыю супольнасці, пакінуў шмат пісьмовай спадчыны: навуковыя працы з галіны тэалогіі і сацыялогіі, апрацаваныя для некалькіх законніцкіх супольнасцей статусу, пастырскія лісты, біскупскія прамовы і распараджэнні, рэкалекцыйныя парады для святароў і законнікаў, багатую карэспандэнцыю. Самай вядомай і фундаментальнай яго працай з'яўляецца “Духовы дзённік” [2;12].

У розныя часы гэтую праблему закраналі Аляксандр Жарнасек [16], Аляксандр Надсан [3].

Адной з найбуйнейшых польскіх даследчыц па гісторыі супольнасці з'яўляецца Галіна Стшэлецка “Пачаткі Супольнасці Сяцёр Служэбніц Езуса ў Эўхарыстыі (1923–1945)” (“Początki Zgromadzenia Sióstr Służebnic Jezusa w Eucharystii (1923–1945)”) [15]. Развіццё і ўтварэнне Супольнасці Сяцёр Эўхарыстак даследавала Марыя Багуміла Пецына. Вынікам яе даследаванняў стала праца “Асоба і справы бласлаўленага Юрыя Матулевіча” (“Osobowość i działanie błogosławionego Jerzego Matulewicza”) [13].

У марыянскіх законніцкіх дамах у Англіі, Чэхіі, Казахстане, Германіі, Польшчы і Беларусі праводзяцца міжнародныя сімпозіумы. На гэтых мерапрыемствах прадстаўляюць таксама працы па гісторыі супольнасці. На аснове іх былі вы-

дадзены працы, ў якіх асвятлялася дзейнасць Сясяцёр Эўхарыстак. Адною з такіх прац з'яўляецца кніга "Хрыстос-Марыяне-Беларусь" [1].

Такім чынам, трэба адзначыць, што самастойных навуковых даследаванняў у беларускай гістарыяграфіі прысвечаных вывучэнню рымска-каталіцкіх жаночых манаскіх супольнасцей не існуе. Праблематыка дзейнасці супольнасцей доўгі час разглядалася толькі ў польскай гістарыяграфіі. У даследаваннях айчынных навукоўцаў узгадваюцца толькі асобныя звесткі пра жаночыя супольнасці.

Літаратура

1. Марыяне на Беларусі // Хрыстос–марыяне–Беларусь; Рэд. К. Пэка. – Мінск: Про Хрысто, 2005. – С. 7–26.
2. Матулевіч, Ю. Духовы дзёнік / Ю. Матулевіч. – Рым–Друя: Wydawnictwo Ksieży Mariani, 1997. – 98 с.
3. Надсан, А. Pro patria aliena / А. Надсан. – Мінск: Бібліятэка часопіса «Беларускі Гістарычны Агляд», 2006. – 159 с.
4. Рэлігія і царква на Беларусі: Энцикл. давед. / Рэдкал.: Г.П.Пашкоў і інш. – Мінск: БелЭн, 2001. – 368 с.
5. Ярмусік, Э. Рымска-каталіцкія манастыры ў сацыяльным і духоўным жыцці Беларусі (30-я гг. XX ст. – пачатак XXI ст.) / Э. Ярмусік // Веснік Брасцкага ўніверсітэта. Серыя гуманітарных і грамадскіх навук. – 2009. – №2(37). – С. 5–13.
6. Babinska, J. Święci słuchają naszych prośb / J. Babinska. – Warszawa: Zgromadzenie Sióstr Misjanarek Świętej Rodziny, 2000. – 95 s.
7. Bar, J. Wybór pism Bolesławy Lament. Zgromadzenie Sióstr Misjanarek Świętej Rodziny / J. Bar. – Białystok, 1975. – 185 s.
8. Bar, J. Zgromadzenie Sióstr Misjanarek Świętej Rodziny / J. Bar. – Rzym, 1975. – 117 s.
9. Duszyk, D. Droga ku jedności / D. Duszyk. – Warszawa, 1986. – 31 s.
10. Gronkiewicz, A. Życie i działalność Bolesławy Marii Lament (1862–1946). Założycielki Zgromadzenie Sióstr Misjanarek św. Rodziny / A. Gronkiewicz. – Warszawa, 1990. – 354 s.
11. Lament, B. Był cie kochała coraz gorzej / B. Lament. – Warszawa, 1997. – 143 s.
12. Matulewicz, J. Dzienniki / J. Matulewicz. – Licheń Stary: Centrum Formacji Maryjnej «Salvatoris Mater», 2009. – 310 s.
13. Pecyna, M. Osobowosc I działanie błogosławionego Jerzego Matulewicza / M. Pecyna. – Wrocław, 1990. – 213 s.
14. Stabińska, J. Szukać i zbawiać. Posłannictwo Bolesławy Lament / J. Stabińska. – Warszawa: Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, 1991. – 175 s.
15. Strzelecka, H. Początki Zgromadzenia Sióstr Służebnic Jezusa w Eucharystii (1923–1945) / H. Strzelecka. – Warszawa: Akademia Teologii Katolickiej, 1987. – 302 s.
16. Zhamasek A. Dzieje marianów w Druie w latach 1923–1938 / Zhamasek A.; Praca magisterska pisana na seminarium z historii Kościoła pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Marka Zahajkiewicza. – Lublin: Katolicki Uniwersytet Lubelski, 2005. – 123 s.